

OBRES ARQUITECTONIQUES ANTIGUES

Algunes notes d'arxiu relacionades amb obres antigues d'arquitectura religiosa de la diòcesi de Vic podem ara oferir. En primer lloc, la de la capella de sant Sebastià, de Moià, a càrrec de Pere Murat, mestre de cases resident a la mateixa vila (1549); després les de les esglésies de sant Fructuós de Castellterçol, (1626), Sant Quirze Safaja (1626), sant Julià dels Úxols (1627), ambdues confiades a la perícia de Francesc Pons, mestre de cases de Caldes de Montbui.

Com a nota complementària hi afegim la de la construcció d'una cisterna i cisternó pel servei del monestir de les Mares Carmelites Descalces de Vic, obra contractada per Josep Morató, acreditat mestre de cases, de geometria i arquitectura de la ciutat ausetana (1665).

MOIÀ. LA CAPELLA DE SANT SEBASTIA

Enregistrem la carta de pagament atorgada, el 20 de maig de 1549, per Pere Murat, mestre de cases de Moià, *Petrus Murat, magistrer domorum, habitator in villa de Moyà, diocesis vicensis*, a favor de Gabriel Gomar, mercader i droguer de Barcelona, de 40 lliures barcelonines, que el Comú de la dita vila, li havia satisfet per raó del preu de la concertada obra de l'església de sant Sebastià d'aquella població, amb sujecció a la concòrdia amb l'ajuntament moianès, firmada el 17 del mateix mes, autoritzada per Pere Benet, prevere i notari públic de la referida vila (1).

L'època posteriorment firmada, el dia 3 de juliol, pel mateix mestre de cases i contractista, acredita el pagament de 20 lliures de la mateixa moneda, és més explícita, ja que declara que la citada església de sant Sebastià estava emplaçada fora dels murs de la dita vila, *in ecclesia sancti Sebastiani extra muros dicte ville* (2).

CASTELLTERÇOL. — ESGLÉSIA PARROQUIAL:

CAPELLES DE SANTA MAGDALENA I SANT JOAN BAPTISTA

Les obres de reparació i restauració d'ambdues capelles, el 25 de maig de 1626, mitjançant la firma del corresponent contracte, foren confiades a Francesc Pons, mestre de cases de la vila de Calde de Montbui, aleshores habitant a la de Castellterçol, com a contractista.

Les contractaren Fructuós Tos, prevere, doctor en teologia, pavorde; Gabriel Casanova i Jaume Vilet obrers de la parroquial església de sant Fructuós de Castellterçol; Montserrat Vall Subirà, Jaume Carrera i Sebas-

tià Salavert jurats de la dita vila i terme, el dia anterior expressament elegits pel Consell ordinari d'aquell lloc.

El contractista Francesc Pons, a totes les seves despeses, en el pertocant a mestre de cases i manobres, es comprometia practicar, en la referida església de Castellterçol, les obres següents:

Primerament descobrirà lo campanar de dita iglésia.

Item, mudarà las campanas grossas en la paret de dit campanar de la part de llevant, en la qual vuy està lo relotge.

Item, enderrocarà la paret de dit campanar de la part de tremuntana, en la qual són y estan las campanas grossas, y la qual carrega los arcs doblens y lo pilar vell qui és entre las ditas dos capellas.

Y també enderrocarà la paret que està a la part de ponent del mateix campanar, y en la qual és lo portal de la cambra del Consell de dita vila, fins al igual, totas dos del enrajolat de la dita cambra y més avall si serà menester.

Item, fabricarà y assentarà un pilar de pedra toscha que vinga a plom del pilar vell, que és baix entre les ditas dos capellas, per a servir la cuberta o taulada del campanar.

Item, fabricarà y tornarà de nou, las ditas dos parets del dit campanar que haurà enderrocades, totas de pedra toscha, y aquellas farà de guix de dos pans i mitg, las quals en lo dit modo alçarà fins a la cuberta o taulada del dit campanar.

Y per quant per lo enderroch de ditas dos parets, se ha de enderrocar també la volta de la dita cambra de Consell, tornarà fer la dita volta de guix y rajola, y la emblanquirà també de guix.

La qual toscha per ops de fer lo dit pilar y parets del campanar promet que, a sos gastos y despeses, se la cercarà, trencarà y aportarà en dita iglésia.

Item, farà també y fabricarà sobre la dita volta de la dita cambra de Consell, un enrajolat que vinga a nivell de allí de hont se han de tocar las campanas. Lo qual enrajolat tinga de treurer y llansar la aygua en fora a modo de un terrat.

Item, lo relotge que haurà tret de son lloch, mudarà y posarà en la paret de la part de migjorn de dit campanar, en lo lloch de aquella més convenient, de modo que puga tocar la una de las dos campanas grossas, conforme toca lo die de vuy.

Y per dit relotge, també farà y fabricarà una caseta de guix y rajola qual convé, bé y decentment, conforme la que vuy dit relotge te y en la qual està situat.

Item, enderrocarà y spatllarà lo pilar vell, que és baix entre las ditas dos capellas de santa Magdalena y sant Joan Baptista, lo qual sustenta los dos archs doblens de las ditas dos capellas, y per lo gran pes sustenta del dit campanar y cambra de Consell, lo die present, està cruixit y consentit, y aquell tornarà fer tot nou, de las matexas pedras de aquell, és a saber

de las que seran bonas y censerass, y las demás haurà de mudar en lloch de las que seran cruxidas y rompudas, y consentidas, se las trencarà y aportarà de la pedrera que dits senyors pabordre, obrers y jurats li donaran y assenyalaran.

Per pacte convingut, el contractista Francesc Pons, contreia el formal compromís de donar les predites obres perfectes i acabades, per tot el següent mes d'agost.

Al propi temps, assegurava estaria prest a la reparació de tots els danys, faltes i defectes de totes i qualsevols que s'esdevinguessin fins a ésser judicades, si als dits pavorde, obrers i jurats els apareixia fer-ho, per dos o més experts mestres de cases, trenta dies després d'acabats els citats treballs constructius.

S'establia encara el pacte de que durant el transcurs del referit termini, se pogan tocar las campanas grossas y ventarlas a tot risch y perill, quant en lo que toca a ditas obras per lo dit mestre Francesch Pons; tenint liberat lo dit mestre Pons, si li apareixerà, de aguardar .XV. dies més, en lo qual temps reservat per dit mestre Pons, no s'entenguen córrer los dits trenta dies. Los quals terminis passats, en cas no las agen fetas judicar, las agen de tenir per rebudas, y lo dit metre Pons absolt de ditas obligacions per ell demunt promeses.

Per a major seguretat de l'efectiu compliment del contracte, Francesc Pons, mestre de cases contractista de les citades obres, presentava com avalistas seus Andreu Coma Pregona, pagès, hereu del Mas Coma Pregona, de Sant Quirze Safaja, i, a Pere Pau Jaumira, pagès, hereu del Mas Jaumira, de Santa Maria de Gallifa, els quals acceptaren el càrrec de la dita fermança.

El pavorde i els dos obrers de la dita església, consta contractaren les dites obres, en compliment d'una provisió a ells feta per Segimon Bertrana, monjo major de la seu de Vic, visitador de les esglésies de l'oficialat de la dita diòcesis, enlloc de Joan Barrera, ardiaca i canonge de la referida catedral, per raó de la seva dignitat de portant-veus del bisbe de Vic, seu aleshores vacant. Aquest manament, segons es declara, fou disposat en el cartell de visita, firmat pel sobre dit visitador, datat a Castellterçol, el 14 de novembre del 1625.

Així doncs, en compliment de la propdita disposició, els esmentats pavorde i obrers convenien i en bona fe prometien al mestre Francesc Pons: *que per los treballs y salari de reparar y fabricar les demunt mencionadas obras en dita iglésia, li pagarien dins de la vila de Castellterçol, 105 lliures de moneda barcelonesa, pels terminis i pagues següents: 30 lliures, al principi de les obres; 25, trencada y aportada tota la tosca necessària per ditas obras; altra quantitat igual de diners després d'enderrocades les parets del campanar, i, les restants 25 unitats de la dita moneda, enderrocat y tornar fer lo dit, que esta entre ditas dos capellas de sancta Magdalena y sanct Joan Baptista.*

L'esmentat pavorde i obrers es comprometien donar i fer aportar, a peu d'obra, tot el que mestre Francesc Pons tingués menester, *exceptat lo demunt per ell promés y lo que en ell si és obligat.*

Testimonis de les firmes, tant dels contractants com del contractista, foren Francesc Traserra, agricultor; Pere Guàrdia, teixidor de draps de llana i forner de Castellterçol; i, de les signatures dels fiadors actuaren Nicolau Comes mestre de cases, *Nicolaus Comes, magister domorum francigena, famulus dicti Pons*, i, Valentí Geronés *alias lo Soldat*, paraire de draps de llana de la dita vila (3).

SANT QUIRZE DE SAFAJA. —

CAPELLA DE SANT ISIDRE DE L'ESGLÉSIA PARROQUIAL

Andreu Fontcuberta, notari de Moià, durant la seva estada a Castellterçol, el 20 de desembre del 1626, autoritzava un contracte *sobre lo fer y fabricar en la iglesia parochial de Sant Quirza Çafaja, del bisbat de Vich, en la part squerra del altar major de dita iglesia e enfront de la capella de Nostra Senyora del Roser, de la mateixa iglesia, una capella, sots invocació del gloriós sant Hysidro, y altres coses...*

El contractants foren Francesc Oriol, prevere, rector; Pere Llobateres, moliner, i Antic Poses, pagès de Sant Quirze Safaja, obrers de la dita església. Aquests dos darrers, també com a procuradors constituïts i ordenats per Pere Sarrà, Andreu Coma Pregona, Joan Vilardell, Antic Serra Carabassa, i altres parroquians i pagesos del citat lloc, en virtut d'una determinació, entre el rector, obrers i feligresos feta en el Consell General pel dit efecte celebrat. Com a contractista de la fàbrica de la dita capella firmava l'escriptura Francesc Pons, el mateix mestre de cases del que ja n'hem donat notícia.

En el primer pacte contractual consta el formal compromís adquirit pel contractista Francesc Pons, de que *ab sos gastos y despeses, lo que emperó toca de mans de mestre y manobres, farà, fabricarà y en la dita iglesia de sant Quirza Safaja, una capella, la qual dits senyors rector obrés y parochians volen se anomeni sots invocació de sanct Hysidro, en la part de migjorn de dita iglesia a mà squerra del altar major de aquella, en tot y per tot del modo y manera y conforme està feta y fabricada la dita capella de Nostra Senyora del Roser en dita iglesia y semblant en aquella, ço és, ab dos pilastres de pedra picada y sobre de aquells un arch dobleu y en la volta de dita capella, son cruser y formorets en los costats de aquella, tots de pedra picada, llevant emperó y sens la corniza de pedra picada, que volta la dita capella de Nostra Senyora del Roser.*

Altres clàusules trobem enregistrades en el contracte, algunes de les quals pel seu interès descriptiu íntegrament transcrivim a continuació:

Item, si als dits senyors rector y obrers los aparexerà, farà y fabricarà una spillera, també de pedra picada, conforma la de la capella de Nostra Senyora del Roser, en la part de dita capella més convenient.

Item farà y obrarà, també devant lo dit altar major, un grahó o dos, segons aparexerà més convenient, per embellir la grada de dit altar major, tots de pedra picada.

Item, si convindrà abaxar lo retaula del dit altar major, farà també tot lo que per alló toca y te de fer lo mestre de cases; y enrajolarà lo presbiteri de dit altar major y sagristia.

Item, de la mateixa manera farà y fabricarà una arcada de pedra picada, a la volta o barana del cor de dit iglésia, ab unas pedras a cada cap de dita arcada per capitells, també de pedra picada.

Item, farà y obrarà en dita iglésia un armari per tenir allí recondita la plata y altres coses convenients en la part de la dita iglésia més convenient, y de la forma que a dits senyors apparexerà lo frontispici o portal, del qual armari farà de pedra picada.

Item, farà una paret en lo cap demunt de la scala del campanar sobra dita iglésia, la qual paret tindrà amplària de tres palms y alçada de catorse palms; y farà en dita paret, en lo capdemunt de dita scala, un portal de pedra picada, la qual paret tinga de llargària una cana barcelonesa a cada part de dit portal. Si emperò dita paret, convindrà alçar o allargar-la més de la alçada y llargària preditas, lo excès de alçada y llargària, lo tingan los dits senyors rector y obrers de pagar a més del preu devall scrit.

Item, trencarà també tota la pedra necessària y que ell dit mestre Pons haurà menester per las damunt ditas obras, de la pedrera que dits senyors li assignaran.

Item, se aportarà o farà aportar tota la aygua que per fer totas las ditas obras ell dit mestre Pons haurà menester

Las quals cosas y sengles damunt ditas, promet lo dit mestre Pons fer a sos gastos y despeses.

Totas las quals obres promet lo dit mestre Pons, que'ls donarà bonas per fetas y acabadas, de assí lo dia o festa de sant Joan del mes de juny primer vinent. Las quals obres, si als dits senyors rector y obres los aparexerà y volran, las tingan de fer judicar, dins trenta dies apres de ésser acabadas en havant y continuament y primer venints. La qual judicació se tinga de fer per dos experts mestres de cases, de comú consentiment de ditas parts elegidors.

Prometent lo dit mestre Pons de estar a la styma, judicació y smena de tots los danys, faltas y defectes de ditas obras y qualsevol de aquelles, juxta la tatxa per dits experts fahedora; y entre tant, durant los dits trenta dies y només, passats los quals trenta dies, si los dits senyors rector y obrés no hauran fetas judicar las ditas obras, hagen de tenir aquelles per bonas y rebudas, y lo dit mestre Pons absolt y deslliurat de la predita evicció.

El rector i obrers de l'esmentada parròquia, convenien i en bona fe prometien, al dit contractista Francesc Pons, que pels treballs i salaris de les obres contractades, li pagarien, a ell o a qui volgués, 160 lliures de bona moneda barcelonesa, pels terminis y pagues següents: 25 lliures, tot seguit d'acabada de trencar, tota la pedra necessària, de la pedrera que els dits senyor rector i obrers li designarien; altres tres idèntiques quantitats de diner, la primera, en ser assentada la vasa de dita capella; la segona, posat lo capitell de les pilastres de dita capella; la tercera, en ser cuberta dita

capella; i les restants 60 lliures, en dues iguals pagues de 30 unitats de la dita moneda, la primera, des del dia de sant Joan del mes de juny a un any aleshores primer vinent, i la darrera, és a dir, la resta de 30 lliures, d'ençà de la dita festa, a dos anys continus immediatament següents.

A més del citat preu, el rector i obrers, tenien de fer aportar, en lo lloch de dita capella, al dit mestre Pons tindrà menester, tota la demunt dita y altra pedra, cals, arena y demás manobra, per fer y obrar las ditas obras necessàries, a tots llurs gastos y despeses.

Com a testimonis de la firma del contracte, objecte de les presents notes, Pau Camps, pintor de Vic, i Valentí Geronès, teixidor de llana, lanificus, de Castellterçol (4).

SANT JULIA DELS UXOLS. —

CAPELLA DE LA PIETAT DE L'ESGLÉSIA PARROQUIAL

A la vila de Castellterçol, el 24 de juliol del 1627, fou formalitzat un contracte sobre lo fer y fabricar en la *iglésia parochial de sant Julià dels Uxols, sufragània de la parroquia de Sant Fructuós, de la vila de Castellterçol, del bisbat de Vich, una capella en la part de migjorn de dita iglésia, al costat de la capella de sant Steve, en dita iglésia construïda, sots invocació de Nostra Senyora de la Pietat.*

Com a contractants actuaren Fructuós Tos, prevere, doctor en teologia i pavorde de l'esmentat temple sufragani, i, Andreu Puigdomènec, pagès de la citada parròquia de sant Julià, obrer de la referida església, junt amb Pere Solà, pagès de la mateixa feligresia de mort previngut; i, com a contractista, el mestre Francesc Pons, del que ja n'hem fet esment en els dos anteriors apartats.

Així els al·ludits pavorde i obrer, junt amb el mestre de cases-contractista, firmaren i juraren els corresponents capítols de concòrdia, amb els pactes que tot seguit detallarem.

Francesc Pons, per la seva part, *que ell ab sos propis gastos y despeses, en tot, és a saber, lo que tocarà de mans de mestre y manobres, farà y fabricarà en dita iglésia, en lo lloch dalt designat, una capella sots invocació de Nostra Senyora de la Pietat, en lo modo, alçada, grandària y amplària següents, ço és, de quinze palms de amplària a tot quadro, y vint palms de alçada, ab dos pilastrets y son arch dobleu en lo devant de aquella, de pedra picada, y dins d'ella son cruzerert y formorets de pedra picada, perfectament.*

Las parets de dita capella farà de quatre palms de gruxa.

La qual capella també emblanquirà ab guix, com és costum, y la enrajolarà, y en aquella farà també lo altar per a celebrar missa, tot perfetament.

La qual capella los donarà per feta y acabada, en lo modo predit, de aci lo die o festa de Tots los Sancts, lo primer die del mes de noembre primer vinent.

Per pacte convingut, el pavorde i l'obrer de la dita església, convenien i bona fe prometien al mestre Francesc Pons, que pels treballs i salari de fabricar dita capella, realment i de fet, li donarien i pagarien 60 lliures barceloneses, pels terminis i pagues següents, és a dir, 15 unitats de la dita moneda, *en haver dit mestre Pons trencada tota la pedra necessaria per a fer dita capella*; altra idèntica quantitat de diners, *en tenir dita capella obrada fin als capitells dels dits pilastrets*; semblant suma de pecúnia *en haver posada y assentada lo clau de dita capella*; i, les restants 15 lliures a compliment de tot el damunt dit preu, el dia de sant Joan del mes de juny primer vinent.

Ultra el dit preu, li donarien tota la mà d'obra necessària per fer dita capella, posada a peu d'obra; com també, a peu d'obra, li portarien, sempre que volgués, tota l'aigua que hagués menester per amaran la calç, per obrar i fabricar la dita capella.

Testimonis instrumentals de la firma del contracte, que ara acabem de fer esment, foren Fermí Serradora i Climent Bruguera (?), preveres de la parròquia de Castellterçol (5).

VIC.— L'OBRA D'UNA CISTERNA I D'UN CISTERNÓ DEL MONESTIR DE MARES CARMELITES DESCALCES

Rafael Hexarch, notari de Barcelona, el 15 de desembre del 1665, autoritzava la firma d'un conveni *concert*, entre el doctor Miquel Joan Osona, capíscol i canonge de la seu de Barcelona, i Josep Morató, *mestre de cases, geometria y architectura*, ciutadà de Vic, entre les quals parts foren fets, pactats, firmats y jurats els capítols següents.

Primo, lo dit Morató, promet de fer y fabricar una cisterna y cisternó, dins lo monestir de las Mares Carmelitas Descalsas, de la ciutat de Vich, la qual fábrica farà y fer promet, ab los pactes y conditions contengudas en un paper de llurs mans pròpies sotascrit, al notari avall scrit lliurat, del tenor següent:

Memorial de la forma y postura y modo que te de practicar la cisterna y cisternó y dos costats de claustro, en lo convent de Jesús, Maria, Josep y Teresa de Carmelites Descalses, de la ciutat de Vich, és lo següent:

Primo, se te de obrir casco per a fer dita cisterna, tot lo tou que comprenen en sí los dos lienços de claustro que vuy ja estan fets; y a la part dels dos lienços que tenen de fer, se te de pendrer en fora, los gruxos de las parets que tenen de carregar los pilars de dit claustro; y dita obertura de tot lo casco, te de fer fonda deu palms més de lo que és fondo lo nivell y suelo del refetori y demás oficines.

Més, en lo cantó del orient, se obrirà casco demás de lo dit, en fondo onse palms y ample en quadro catorze palms per lo cisternó.

Més per fer dit cisternó, se te de fer tres pals de gruxa de pa, y per tot lo rededor tres palms de gruixa de paret. Y ditas parets y pa, tot te de ser de pedra de riera y morter de cals ben graset.

Més per tot lo casco o tou, se te de fer lo pa de tres palms de gruixa y tot de pedra de riera y cals conforme lo cisternó.

Més, per tot lo encontorn de dit pa, se obrirà i formarà una clavaguera, que lo menos tinga formada, que sia palm y mig en quadro. Y dita clavaguera farà cap a la clavaguera principal, que també se te de fer, a lo més fondo del sol del cisternó, y se farà dende dit cisternó fins a traure l'aygua fora de la muralla o baluart, y dita, formada que sia, te de tenir dos palms y mitg en quadro de tou.

Més, se faran y acenteran tres daus de pedra de Fogarolas, y dits se foradaran per posar las ayxetas, so és, un en lo cisternó y lo altre en lo més baix del enrejolat de la cisterna, per a limpijar-la quant convinga; y l'altre, que estiga un pamet més alt que lo enrejolat de dita cisterna per a pendre l'aygua per al servey. Y dits daus passaran de part a part de la paret.

Més, sobre dit pa se tenen de fer las quatre parets per lo entorn, y ditas pujaran, de dit pa fins a la arcada de la volta, deu palms. Y les dos que donaran a la part del quarto, y ha fet y de la part de la iglésia, se juntarà la paret contra les parets y ha fetas, y en dites se donaran sinch palms de gruixa, y dels sinch palms, los dos y mitg de la part de la aygua, tenen de ser de pedra de riera y de morté ben graset. Les altres dos parets, tenen de tenir vuyt palms de gruixa y de dits vuyt palms. També los dos y mitg, tenen de ser de pedra de riera. Y les dos parets que seran al cap de la volta, te de prosseguir la pedra de riera fins a tota la circumferència de la volta; y que tota la cara de dintre, sie de dita pedra, y lo demás que sobre dels dos palms y mitg, se farà de pedra comuna que se troba en lo mateix puesto.

Més, se te fer tota la volta de pedra de Fogarolas y a dita, se li donaran tretze palms de punt o de alsada; y de gruixa, a la arrencada, tres palms bastants; y al clourer que tinga dos de ben bastants. Y al mitg de dita volta, se dexarà y formarà, de pedra picada, la obertura per lo coll, que tinga de llum quatre palms bastants.

Més, al cantó del quarto ya fet, al puesto que está trasada la escala principal del convent, se te de obrir y formar una ventana en la mateixa proporció y grandària, que las demás que ya vuy estan fetas en lo refitori, y en dita se te de posar rexa y bastiment y portes en les frontices, com estan las del refitori.

Més des de dit puesto fins a trobar les parets de la cisterna, se obrirà obertura per la scala per a baxar al cisternó. Y dita obertura baxarà més que lo nivell del refitori de vuyt palms y de ample tretsa. Y per los costats se farà paret de pedra comuna, de dos palms y mitg de gruixa, y sobre la dita se farà volta grasa de pedra de riera o de Fagarolas.

Més, dita escala se farà de quinze graons de pedra picada, y estos, si li apar, ja se podran fer de pedra comuna. Y dita escala tindrà de ample, lo menos vuyt palms y se rebosarà de cals las parets y volta.

Més, en lo puesto de ont millor li aparexera, sols sia prop lo refitori o cuyna, obrirà fora del corredor, per no embarasarlo, una obertura de trese palms de ample y nou de fondo, per a baixà a pendrer aygua per al

servey. Y en dita obertura se farà lo mateix que en l'altra de parets y volta y graons vuyt de pedra picada.

Més se faran y asentarán dos picas de pedra de Fogarolas, de quatre palms de llarch y tres de ample y dos de fondo, assó se enten de tou, per a rebre la aygua de las axetas.

Més tot lo tou del cisternó, tant pa com parets, se te de enrajolar ab cals o morté, y, rejuntar les juntes ab betum de picadís, ab peces de obra cuyta.

Mé, sobre de dit cisternó, se assentarán dos pedras de Fogarolas, y en ditas se assentarán y encaxarán los mortés de pedra de Mallorca, que ja vuy tenen las mares.

Més, tot lo gueco de la cisterna, tant pa com parets fins a la circumferència de la volta, se enrajolarà y rejuntarà, con esta dit en lo cisternó. Y la volta se enlluyrà de morté.

Més, en los ángulos o puestos de la volta, sols no sia sobre lo cisternó, se dexarán do forats, y de dits se continuarán fins al nivell del claustro, de obra cuyta, que sían canons ben grossos, y sobre de ellos se faran y acentarán als racons del claustro, dos picas de pedra de Fogarolas de dos palms y mitg en quadro de tou, y en cada una, se faran dos forats so és, lo un, en lo més baix de la pica, per a despedir l'aygua que no voldran; y lo altre, al costat, en lo qual se ajuntarán lo canó per a baixar l'aygua a la cisterna. Y des de los forats més baixos, se faran clavagueras que sían ben apartades de las parets y volta de la cisterna, fins a unirlas a la clavaguera principal, o per lo menos fins que sían ben fora de tot lo edifici, que vuy és y te de ser per temps, segons la trassa; y llansar ditas ayguas de totes les clavagueres en part que no danyen ni pугan danyar a ningú.

Més, se tenen de omplir de terra argilosa y ben atepsada, com si fos tàpia, tots los carcanyols de la volta, y sobre de ella enrejolar de peces de obra cuyta, y rejuntar. Y dit nivell o suelo, se farà mes baix que lo nivell dels corraders del claustro, un palm.

Més, en lo puesto que donara sobre la escala de baixar a pendrer aygua, se farà una claraboya per donar llum a dita escala. Y dalt, en lo suelo del claustro, se formarà de pedra picada de Fogarolas. Y se te de posar rexa, ben espesa y emplomada, que vinga a la superfície de la lluna, y dita se li donarà de llum tres palms de llarch y dos de ample.

Més, se te de fer lo coll de la cisterna de quatre pedres picades, que per lo menos tinga quatre palms de llum y sinch de alsada. Y posar als cantons gafas de ferro ben emplomades. Y dites pedres tenen de ser de Fogarolas.

Més, se tenen de pujar las parets de desobre de las parets de la cisterna y sobre ditas parets, a les dos parts que falten, se tenen de fer las pilas y arquets en la matexa proporció y conformitat que estan los que vuy ja estan fets, tant en la matèria com en la forma, y de pilar a pilar, fins a clourer tot lo gueco. Y entre arquet y arquet, si més serà de paret, fins a que hi haja competent clausura. Y dita paret serà de pedra y cals lo gueco de entre pilar y pilar, si li apar, lo podrà fer de tàpia, y per la part de fora, ben rebusada que més conegan, los pilas y arquets.

Més, en los dos liensos del clautro que ja vuy estan fets, se te de traurer la paret o tàpia, que està entre pilar y pilar; y traurer la terra y runa fora del convent.

Més, los pilás y arquets que ya vuy estan fets dels dos liensos del claustru despuix que serà fora la paret, se tenen de enlluyr per totes parts, y, per la part de la lluna se tenen de perfilar.

Més, que del dia serà acabada dita obra a tres anys en avant comptadors y aleshores primers vinents, devingués algun dany o detriment, que la cisterna no tingués la aygua, o altre qualsevol dany dependent y emergent de dita cisterna, a sos propis gastos y despesas, la tinga de reparar y tornar en lo modo y forma està contengut en los sobre dits pactes.

Segueixen després les firmes del canonge contractant Miquel Joan Osona, i, la del contractista Josep Morató, *mestre de cases de jometria, com també de arquitectura.*

Altres pactes addicionals trobem transcrits a continuació de les esmentades signatures. El primer estableix que la obra concertada tenia d'ésser feta a *coneguda y visurada*, de Jaume de Copons, bisbe de Vic, i del doctor Joan Bonaventura Bergadà, ciutadà de la dita ciutat. Acte seguit, es condicionava el termini d'acabament dels esmentats treballs constructius, a comptar del primer de gener de l'any 1666, fins a dos anys i mig següents.

Per a tot quant fos menester per la sobre dita obra, tant per mans, treballs, bestretes, com altres qualsevol coses, a excepció d'uns morters de pedra de Mallorca, que ja eren en el monestir, anirien a càrrec i per compte del contractista Josep Morató.

El capíscol Miquel Joan Osona, prometia pagar, pel preu fet de la obra concertada, 1.600 lliures en moneda de Barcelona, a satisfer en la forma següent, es a dir, 300 abans de la festa de sant Joan de juny del 1667; altres 300 el dia de sant Miquel de setembre del mateix any; 250 per sant Joan de Juny del 1667; la mateixa darrera quantitat, en la següent festa de sant Miquel de setembre d'aquell propi any; 250 per sant Joan de juny del 1668, i finalment, les restants 250 a compliment de les 1.600 contractades, tot seguit d'acabada la obra. (6).

Observem com en els anteriors pactes, per raó dels citats treballs constructors, trobem sovint condicionada l'aplicació de la pedra de riera, i principalment, la pedra picada de Folgaroles, i, en un cas especial, la de Mallorca per uns morters.

JOSEP-MARIA MADURELL I MARIMON

NOTES

- (1) AHPB. (= Arxiu Històric de Protocols de Barcelona) Jaume Sastre (menor) lligall 2, manual 15, anys 1549-1550 f. 19.
- (2) AHPB. Jaume Sastre (menor) lligall 14, manual 16 anys 1549 f. 22.
- (3) AHPB. Andreu Fontcuberta, notari de Mojà, lligall 2, manual 1, anys 1626-1630 f. 3.
- (4) *Ibidem*, f. 52 vº.
- (5) *Ibidem*, f. 121.
- (6) AHPB. Rafael Hexarch, lligall 6, manual, any 1665.